# Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 31.01.2006, sp. zn. 32 Odo 1143/2004, ECLI:CZ:NS:2006:32.ODO.1143.2004.1

**Číslo:** 90/2006

**Právní věta:** V občanskoprávních závazkových vztazích i v obchodních závazkových vztazích lze jednostranně započíst splatnou pohledávku proti pohledávce, která ještě není splatná. Zánik pohledávek v takovém případě nastane okamžikem, kdy projev vůle směřující k započtení dojde věřiteli pohledávky, která ještě není splatná.

**Soud:** Nejvyšší soud

**Datum rozhodnutí:** 31.01.2006

**Spisová značka:** 32 Odo 1143/2004

**Číslo rozhodnutí:** 90

**Číslo sešitu:** 10

**Typ rozhodnutí:** Rozsudek

**Hesla:** Započtení

**Předpisy:** § 359 předpisu č. 513/1991Sb.
§ 360 předpisu č. 513/1991Sb.
§ 361 předpisu č. 513/1991Sb.
§ 580 předpisu č. 40/1964Sb.
§ 581 předpisu č. 40/1964Sb.

**Druh:** Rozhodnutí ve věcech občanskoprávních, obchodních a správních

**Sbírkový text rozhodnutí:**

*V r c h n í s o u d v Praze rozsudkem ze dne 19. 5. 2004 k odvolání žalované potvrdil rozsudek ze dne 3. 9. 2003, jímž K r a j s k ý s o u d v Českých Budějovicích žalované uložil zaplatit žalobkyni částku 1 207 030 Kč spolu s úrokem z prodlení ve výši 7 % p. a. z částky 854 160 Kč za dobu od 20. 11. 2000 do zaplacení a z částky 352 870 Kč za dobu od 30. 11. 2000 do zaplacení, a náklady řízení. Dále rozhodl o nákladech odvolacího řízení.*

Podle obsahu spisu se žalobkyně podanou žalobou domáhala po žalované zaplacení celkové částky ve výši 1 207 030 Kč s příslušenstvím jako neuhrazené kupní ceny dodaného textilního zboží z titulu pohledávek, které vůči ní nabyla postoupením od společnosti A. T., a. s.

Odvolací soud se ztotožnil jak se skutkovými zjištěními soudu prvního stupně, tak i s jeho právním posouzením věci. Podle shodného závěru soudů obou stupňů byly mezi společností A. T., a. s., jako postupitelem a žalobkyní jako postupníkem platně uzavřeny dvě smlouvy o postoupení pohledávek (ze dne 24. 8. 2000 a 31. 8. 2000), na základě nichž se žalobkyně stala věřitelem žalované ohledně pohledávky ve výši 854 160 Kč se splatností 19. 11. 2000 a pohledávky ve výši 352 870 Kč se

splatností 29. 11. 2000, které učinila předmětem žalobního nároku. Jako nedůvodnou posoudily obranu žalované o zániku žalovaných pohledávek jednostranným zápočtem žalované, jelikož způsobilost pohledávky žalované k započtení v řízení prokázána nebyla. Podle odvolacího soudu žalovaná prokázala, že dopisem ze dne 11. 10. 2000 učinila vůči společnosti A. T., a. s., úkon směřující k jednostrannému započtení své pohledávky, kterou ve výši 1 284 466,30 Kč vůči ní nabyla na základě smlouvy o postoupení pohledávek ze dne 20. 9. 2000 uzavřené se společností R. C., s. r. o., proti pohledávce A. T., a. s. V té době však již věřitelem pohledávky vůči žalované nebyla A. T., a. s., ale žalobkyně, přičemž bylo prokázáno, že oznámení o postoupení pohledávky A. T., a. s., na žalobkyni bylo žalované prokazatelně doručeno v době mezi 17. a 26. 10. 2000. Odvolací soud, vycházeje z ustanovení § 581 odst. 2, věty druhé, obč. zák., ve shodě se soudem prvního stupně dospěl k závěru, že žalovanou provedené jednostranné započtení je neplatným právním úkonem podle § 39 obč. zák. pro rozpor se zákonem, jelikož splatnost pohledávek A. T., a. s., ke dni 11. 10. 2000 nenastala (jejich splatnost nastala, jak již bylo uvedeno výše, dne 19. 11. 2000 a 29. 11. 2000) a zákon započtení splatné pohledávky proti pohledávce nesplatné jednostranným zápočtem nepřipouští, když platí, že úkon jednostranného započtení lze učinit až poté, kdy se pohledávky setkaly.

Odvolací soud rovněž posoudil jako neopodstatněné námitky žalované o nepředvídatelnosti rozsudku a o absenci řádného poučení soudu o možnosti navrhovat další důkazy podle § 118a o. s. ř. se zdůvodněním, že žalovaná byla v řízení zastoupena advokátem přítomným při provádění veškerých důkazů a že soudem poskytované poučení se může týkat pouze procesních práv a povinností účastníků, nikoliv otázek hmotného práva, jak se dožadovala odvolatelka.

Za situace, kdy byl provedenými důkazy prokázán nárok žalobkyně na zaplacení žalobou uplatněných částek, odvolací soud rozsudek soudu prvního stupně jako věcně správný potvrdil.

Žalovaná, odkazujíc na ustanovení § 237 odst. 1 písm. c) o. s. ř., napadla rozsudek odvolacího soudu dovoláním. Zastává názor, že jí napadené rozhodnutí má zásadní právní význam, neboť rozhodnutí soudů obou stupňů spočívají na nesprávném právním posouzení věci a řízení před soudem prvního stupně bylo postiženo vadou, která mohla mít za následek nesprávné rozhodnutí ve věci. Stejně jako v odvolání dovolatelka tvrdí, že soud v rozporu s ustanovením § 118a o. s. ř. jí svým nepředvídatelným právním závěrem vyjádřeným až v rozhodnutí odňal možnost se k němu vyjádřit, činit tvrzení či navrhnout důkazy ke skutečnostem (zejména neschopnost žalobkyně plnit své peněžité závazky) odůvodňujícím použití ustanovení § 359 obch. zák.

Pokud jde o okamžik, kdy bylo žalované ze strany žalobkyně doručeno oznámení o postoupení pohledávek, bylo podle dovolatelky v řízení nepochybně prokázáno, že se tak nestalo před 26. 10. 2000 a dále že v den 11. 10. 2000, kdy činila kompenzační projev vůči žalobkyni, byla již věřitelem splatné pohledávky za žalobkyní ve výši 1 284 466,30 Kč.

Za zásadní právní pochybení dovolatelka označila závěr odvolacího soudu o neplatnosti jejího jednostranného zápočtu pro rozpor s ustanovením § 39 obč. zák. Namítá, že i když zákon nepřipouští započítávat proti pohledávce splatné pohledávku nesplatnou, nevylučuje však případ opačný, tj. zápočet splatné pohledávky proti nesplatné, jak tomu bylo v souzené věci.

Dovolatelka navrhla, aby dovolací soud zrušil rozsudky soudů obou stupňů a věc vrátil soudu prvního stupně k dalšímu řízení.

Dovolání žalované proti rozsudku odvolacího soudu, jímž byl potvrzen rozsudek soudu prvního stupně, je přípustné podle § 237 odst. 1 písm. c) o. s. ř., neboť dovolací soud dospěl k závěru, že napadené rozhodnutí má ve věci samé po právní stránce zásadní význam v řešení otázky, zda je přípustné jednostranné započtení splatné pohledávky proti nesplatné, jsou-li jinak obě pohledávky

způsobilé k započtení.

Nejvyšší soud přezkoumal podle § 242 odst. 1, věty první, o. s. ř. rozhodnutí odvolacího soudu z hlediska správnosti právního posouzení vymezené otázky, jsa při tom vázán dovolacími důvody uplatněnými podle § 241a odst. 2 písm. a) a písm. b) o. s. ř., jejichž prostřednictvím dovolatelka namítla, že rozhodnutí odvolacího soudu spočívá na nesprávném právním posouzení otázky platnosti jednostranného zápočtu splatné pohledávky proti nesplatné a že řízení před soudem prvního stupně bylo stiženo vadou, mající za následek nesprávné rozhodnutí ve věci, neboť soud svým nepředvídatelným právním závěrem vyjádřeným až v rozhodnutí odňal žalované možnost zaujmout k němu stanovisko a zejména možnost uvést tvrzení a důkazy ke skutečnostem odůvodňujícím aplikaci § 359 obch. zák.

N e j v y š š í s o u d zrušil rozhodnutí soudů obou stupňů a věc vrátil soudu prvního stupně k dalšímu řízení.

**Z odůvodnění:**

Právní posouzení věci je nesprávné, jestliže odvolací soud posoudil věc podle právní normy, jež na zjištěný skutkový stav nedopadá, nebo právní normu určil sice správně, ale nesprávně vyložil, případně ji na daný skutkový stav nesprávně aplikoval.

Při řešení vymezené otázky v rámci závazkového vztahu mezi podnikateli (§ 261 odst. 1 obch. zák.) je třeba vycházet z právní úpravy započtení pohledávek, obsažené v ustanoveních § 580, § 581 obč. zák. a § 358 až § 364 obch. zák.

Z ustanovení § 580 obč. zák. se podává, že mají-li věřitel a dlužník vzájemné pohledávky, jejichž plnění je stejného druhu, zaniknou započtením, pokud se vzájemně kryjí, jestliže některý z účastníků učiní vůči druhému projev směřující k započtení. Zánik nastane okamžikem, kdy se setkaly pohledávky způsobilé k započtení.

Podle ustanovení § 581 obč. zák. započtení není přípustné proti pohledávce na náhradu škody způsobené na zdraví, ledaže by šlo o vzájemnou pohledávku na náhradu škody téhož druhu. Započtení není přípustné ani proti pohledávkám, které nelze postihnout výkonem rozhodnutí (odstavec 1). Započíst nelze pohledávky promlčené, pohledávky, kterých se nelze domáhat u soudu, jakož i pohledávky z vkladů. Proti splatné pohledávce nelze započíst pohledávku, která ještě není splatná (odstavec 2). Dohodou účastníků lze započtením vyrovnat i pohledávky uvedené v odstavcích 1 a 2 (odstavec 3).

Podle ustanovení § 359 obch. zák. platí, že proti pohledávce splatné nelze započíst pohledávku nesplatnou, ledaže jde o pohledávku vůči dlužníku, který není schopen plnit své peněžité závazky.

Podle ustanovení § 360 obch. zák. započíst lze i pohledávku, jež není splatná jen proto, že věřitel na žádost dlužníka odložil dobu splatnosti jeho závazku, aniž se změnil jeho obsah.

Podle ustanovení § 364 obch. zák. na základě dohody stran lze započíst jakékoli vzájemné pohledávky.

Z citovaných ustanovení je zřejmé, že nesplatné pohledávky zákon z tohoto způsobu zániku nesplněného závazku nevylučuje zcela. Není pochyb o tom, že k jejich započtení může dojít vždy na základě dohody účastníků a dokonce za podmínek uvedených v § 359 a § 360 obch. zák. i jednostranným úkonem věřitele nesplatné pohledávky. Jinak ovšem oba kodexy jednostranný zápočet nesplatné pohledávky proti splatné nepřipouštějí. Otázka, zda-li se tento zákaz vztahuje i na kompenzaci pohledávky splatné proti nesplatné, tedy na případ, kdy úkon jednostranného započtení

vzájemných pohledávek činí věřitel splatné pohledávky proti pohledávce, která v době účinnosti kompenzačního úkonu ještě nedospěla, je v odborné literatuře řešena rozdílně (srov. Eliáš, K. Lze-li započíst splatnou pohledávku proti nesplatné aneb jak se pozná mistr. Právní rozhledy 12/2003, dále Handlar, J. K otázce možnosti započtení splatné pohledávky proti pohledávce nesplatné. Právní rozhledy 11/2004, dále Kavan, P. K přípustnosti jednostranné kompenzace splatných a nesplatných pohledávek v obchodněprávních vztazích. Právní rozhledy 17/2004).

Odvolací soud svůj závěr o nepřípustnosti jednostranného zápočtu splatné pohledávky proti nesplatné založil na dvou důvodech: jednak na výkladu, že ustanovení § 581 odst. 2, věty druhé, obč. zák. jednostranné započtení vylučuje vůbec a dále na tom, že kompenzační úkon lze učinit až poté, kdy se vzájemné pohledávky setkaly, totiž kdy se stala splatnou pohledávka s pozdější splatností.

S touto argumentací se Nejvyšší soud neztotožňuje.

Ustanovení § 580, věty druhé, obč. zák. stanoví zánik započítávaných pohledávek k okamžiku, kdy se setkaly, což se zřetelem ke kogentnímu charakteru této právní normy platí pro každou kompenzaci způsobilých pohledávek bez ohledu na to, zda k ní dochází dohodou či jednostranně nebo zda jsou jejím předmětem pohledávky splatné či nesplatné. Není pochyb o tom, že při zápočtu dospělých pohledávek je okamžikem jejich setkání okamžik splatnosti pohledávky později splatné. Tímto způsobem však nelze vyložit okamžik setkání pohledávek za situace, kdy alespoň jedna ze započítávaných pohledávek je v době účinnosti kompenzačního úkonu ještě nesplatná. Pokud by i v těchto případech přípustného zápočtu nesplatných pohledávek (§ 581 odst. 3 obč. zák., §§ 359, 360, 364 obch. zák.) mělo platit, že jejich zánik nastává až okamžikem splatnosti pohledávky s pozdější splatností, tedy až okamžikem splatnosti pohledávky v době kompenzačního úkonu nesplatné, neslo by to s sebou absurdní a obtížně řešitelné právní situace spočívající nejen v tom, že by ke splatnosti závislé na výzvě věřitele (§ 563 obč. zák., § 340 odst. 2 obch. zák.) nemuselo v budoucnu vůbec dojít, resp. že by mohla nastat až se značným časovým odstupem od kompenzačního projevu, ale též v tom, zda a jaké právní účinky a důsledky by měly další úkony a skutečnosti týkající se doposud nezaniklých pohledávek v době od účinnosti kompenzačního úkonu do splatnosti nedospělé pohledávky (např. splnění, žaloba na plnění, prohlášení konkurzu, otázka pokračujícího prodlení se splněním splatné pohledávky apod.).

Již z těchto důvodů (a bylo možno uvést ještě mnohé další) nelze připustit, aby okamžik setkání započítávaných pohledávek (splatné a nesplatné) byl vykládán i v tomto případě jako okamžik, kdy se stane splatnou pohledávka v době započtení ještě nesplatná a kdy teprve k tomuto okamžiku dojde k zániku započítávaných pohledávek.

Za právně možné a zároveň rozumné řešení lze proto považovat závěr, že okamžikem setkání pohledávky splatné s pohledávkou nesplatnou (či obou pohledávek nesplatných) a tím i okamžikem jejich zániku je okamžik účinnosti právního úkonu směřujícího k započtení, tedy okamžik vzniku (účinnosti) dohody, resp. u jednostranné kompenzace okamžik dojití projevu vůle kompenzujícího druhému účastníku, neboť obě pohledávky se setkají v důsledku kompenzačního projevu účastníků (účastníka), v němž jsou k započtení postaveny proti sobě.

Z tohoto ovšem zároveň plyne, že ustanovení § 580, věty druhé, obč. zák., upravující nic více a nic méně než okamžik zániku započítávaných pohledávek, nelze použít jako argument pro závěr, že úkon jednostranného započtení lze učinit až po splatnosti obou započítávaných pohledávek. Připouští-li zákon kompenzaci nesplatných pohledávek (v § 359 a § 360 obch. zák. i jednostrannou) a nelze-li v těchto případech považovat za okamžik jejich setkání dobu splatnosti pohledávky při zápočtu zatím nesplatné, nelze ani dovozovat, jak nesprávně činily oba soudy, že ustanovení § 580, věty druhé, obč. zák. vylučuje z jednostranné kompenzace nesplatné pohledávky a že proto takový úkon směřující k započtení splatné pohledávky proti nesplatné je neplatný pro rozpor s tímto ustanovením ve smyslu §

39 obč. zák.

Rovněž výklad odvolacího soudu o tom, že z ustanovení § 581 odst. 2, věty druhé, obč. zák., zakazujícího jednostranný zápočet nesplatné pohledávky proti splatné, lze dovodit nepřípustnost započtení i v situaci opačné, kdy kompenzující započítává svoji splatnou pohledávku proti nesplatné, nepovažuje Nejvyšší soud za správný.

Právní úprava nepřípustnosti jednostranné kompenzace, obsažená v ustanovení § 581 odst. 1 a 2 obč. zák. a §§ 359, 360, 361 obch. zák. není totiž pojata tak, že by vymezené pohledávky vylučovala ze započtení zcela, tedy bez ohledu na to, kdo je jejich věřitelem či dlužníkem. Naopak, uvedená ustanovení zřetelně rozlišují, zda-li pohledávka, pro kterou zákon jednostranné započtení nepřipouští, je pohledávkou kompenzujícího nebo pohledávkou druhého účastníka, proti níž je započtení činěno. Zatímco ustanovení § 581 odst. 1 obč. zák. zakazuje zápočet pohledávek na náhradu škody způsobené na zdraví a pohledávek, které nelze postihnout výkonem rozhodnutí pouze v situaci, kdy kompenzující je jejich dlužníkem, ustanovení § 581 odst. 2 obč. zák. vylučuje ze započtu pohledávky promlčené, pohledávky, kterých se nelze domáhat u soudu, pohledávky z vkladů, jakož i pohledávky nesplatné pouze v případech, kdy kompenzující je jejich věřitelem.

Toto rozlišení lze dovodit nejen s pomocí jazykového (gramatického) výkladu ustanovení § 581 odst. 1 a 2 obč. zák. (potažmo ustanovení § 359 obch. zák.), ale též z logiky smyslu a účelu zákazu jednostranného zápočtu.

Projev jen jednoho z účastníků směřující k započtení je jednostranným právním úkonem, jehož obsah a účinnost jsou na vůli druhého účastníka nezávislé. Výběr obou pohledávek k započtení provádí kompenzující a pouze jeho kompenzační projev přivodí zánik započítávaných pohledávek v rozsahu, ve kterém se kryjí. Jakýkoliv projev vůle druhého účastníka, včetně projevu nesouhlasu, je zde právně nerozhodný. Proto na ochranu tohoto účastníka, který je z takové kompenzace vyloučen, zákon zakazuje jednostranný zápočet těch pohledávek, jejichž kompenzací by se jeho ekonomické (sociální) resp. právní postavení zhoršilo.

Je zřejmé, že zákaz započtení proti pohledávkám na náhradu škody způsobené na zdraví a proti pohledávkám, které nelze postihnout výkonem rozhodnutí (§ 581 odst. 1 obč. zák.), vyjadřuje zájem na tom, aby věřitel těchto pohledávek od dlužníka plnění fyzicky obdržel, tedy aby dlužník jako kompenzující nemohl zápočtem přivodit zánik svého nesplněného dluhu. Tato ochrana věřitele uvedených pohledávek by však pozbyla smyslu v obrácené situaci, když by jednostranný zápočet činil jejich věřitel, neboť by záleželo pouze na něm (na jeho posouzení), zda bude trvat na splnění své pohledávky či zda se rozhodne (např. s ohledem na svou ekonomickou situaci) učinit projev směřující k započtení s důsledkem zániku nejen své doposud nesplněné pohledávky, ale zároveň i svého dluhu.

Obdobně lze uvažovat i o nepřípustnosti zápočtu upravené v ustanovení § 581 odst. 2 obč. zák. Zakazuje-li zákon věřiteli jednostranně započíst jeho promlčené, u soudu nevymahatelné či nesplatné pohledávky, chrání tím nepochybně dlužníka takových pohledávek před nežádoucími důsledky spočívajícími v tom, že by kompenzující na úkor takových pohledávek (u nichž by v případě jejich uplatnění u soudu nemohl očekávat příznivé rozhodnutí) dosáhl jejich zápočtem rovněž zániku svého dluhu, přičemž dlužník promlčené pohledávky by vůbec neměl možnost uplatnit námitku promlčení.

Ani v těchto případech se však nenabízí logický a smysluplný argument, pro který by měla platit nepřípustnost jednostranné kompenzace i v opačné situaci, kdy projev směřující k započtení by činil dlužník pohledávek uvedených v § 581 odst. 2 obč. zák. I když pohledávky promlčené (po uplatnění námitky promlčení) či pohledávky nevymahatelné u soudu (např. pohledávky z her a sázek podle § 845 obč. zák.) trvají dále nebo vznikly jako naturální závazky, nedochází přijetím jejich plnění k bezdůvodnému obohacení (§ 455 obč. zák.). I u takových závazků může mít dlužník z různých příčin

zájem na uspokojení věřitele a není rozumného důvodu, který by mu měl v takových případech bránit v započtení své kompenzabilní pohledávky proti pohledávce promlčené či u soudu nevymahatelné.

Obdobně protismyslný a nelogický by byl výklad ustanovení § 581 odst. 2, věty druhé, obč. zák., vztahující zákaz jednostranného započtu nesplatné pohledávky proti splatné i na situaci opačnou, totiž na kompenzaci splatné pohledávky proti nesplatné, kde kompenzující by byl věřitel splatné pohledávky, tedy dlužník pohledávky nedospělé. V době projevu směřujícího k takovému započtení by byl dlužník kompenzujícího v prodlení se splněním svého dluhu, zatímco dluh kompenzujícího by ještě nedospěl, tudíž kompenzujícímu mělo již být plněno, ovšem on sám by měl ještě čas ke včasnému splnění své povinnosti. Došlo-li by k zániku obou pohledávek k okamžiku účinnosti kompenzačního úkonu (jak bylo vysvětleno výše), pak k tomuto okamžiku by rovněž skončilo prodlení druhého účastníka se splněním jeho dluhu a to z vůle jeho věřitele jako kompenzujícího. Tímto započtem by tedy ke zhoršení právního postavení dlužníka kompenzujícího nedošlo, právě naopak. Obava z toho, že by jednostranným započtením splatné pohledávky proti nesplatné „vnutil" kompenzující jako dlužník svému věřiteli „předčasné plnění", není na místě již proto, že započtení pohledávek a splnění dluhu, mající společné pouze to, že jde o způsoby zániku závazku (dluhu) s uspokojením věřitele, jsou instituty jinak rozdílné. Ostatně i jejich obdobný ekonomický účel (že při započtení jako při splnění je věřitel uspokojen a hospodářsky o nic nepřichází) nelze zcela ztotožňovat právě v případech pohledávek uvedených v § 581 odst. 1 obč. zák., resp. pohledávek na výživné (§ 97 odst. 3 zákona o rodině), u nichž zákon zcela jasně upřednostňuje fyzické splnění tím, že buď proti nim započtení nepřipouští, nebo je z kompenzace zcela vylučuje. Započtení pohledávek nelze považovat, jak se mnohdy děje, za nějaký jiný způsob či formu splnění dluhu, nýbrž za způsob zániku nesplněného závazku, při němž naopak dvojí plnění odpadá (povinnost plnit zaniká), a proto právní úpravu splnění dluhu (závazku) nelze ani analogicky použít na započtení pohledávek. Nemůže-li být kompenzací dluh splněn, nemůže být splněn ani předčasně. Navíc pro sebe nepříznivou situaci, vzniklou v důsledku započtu proti nesplatné pohledávce a spočívající v tom, že nesplatná pohledávka zanikne dříve, než dospěje, může její věřitel vyloučit tím, že sám v postavení dlužníka řádně a včas uspokojí vzájemnou pohledávkou svého věřitele.

Nejvyšší soud uzavřel, že ani z ustanovení § 580, věty druhé, obč. zák., ani z ustanovení § 581 odst. 2, věty druhé, obč. zák., resp. z ustanovení § 359 obch. zák. nevyplývá nepřípustnost jednostranného započtení splatné pohledávky proti nesplatné, a že v důsledku toho úkon kompenzujícího směřující k takovému započtu není neplatný podle § 39 obč. zák. pro rozpor s těmito ustanoveními.

Podle ustanovení § 242 odst. 3, věty druhé, o. s. ř. dovolací soud v případě přípustného dovolání přihlédne též k vadám uvedeným v § 229 odst. 1, § 229 odst. 2 písm. a) a b) a § 229 odst. 3, jakož i k jiným vadám řízení, které mohly mít za následek nesprávné rozhodnutí ve věci, i když nebyly v dovolání uplatněny. Existenci takových vad řízení Nejvyšší soud z obsahu spisu neshledal a dovolatelka je ani nenamítala, s výjimkou výše zmíněné vady řízení před soudem prvního stupně, kterou uplatnila v rámci dovolacího důvodu uvedeného v § 241a odst. 2 písm. a) o. s. ř. Dovolatelka je přesvědčena o tom, že by prokázala skutečnosti (zejména neschopnost žalobkyně plnit své peněžité závazky), připouštějící podle ustanovení § 359 obch. zák. jednostranný zápočet nesplatné pohledávky, pokud by jí soud svým nepředvídatelným rozhodnutím neodňal tuto možnost. I kdyby však mohla žalovaná v řízení před soudem prvního stupně insolvenci žalobkyně prokázat, přesto by v této věci nebylo možno § 359 obch. zák. aplikovat. Toto ustanovení totiž činí výjimku pouze ze zákazu kompenzace nesplatné pohledávky proti splatné, přičemž za předpokladu, že dlužník není schopen plnit své peněžité závazky, umožňuje jeho věřiteli jako kompenzujícímu jednostranný zápočet jeho zatím nesplatné pohledávky. V posuzovaném případě však dovolatelka započítávala svou splatnou pohledávku proti nesplatné, na což situace vymezená v ustanovení § 359 obch. zák. nedopadá. Navíc, i kdyby námitka nepředvídatelnosti rozhodnutí soudu byla důvodná, bylo by pro dovolatelku nepříznivým důsledkům takového nesprávného postupu soudu zabráněno tím, že v dalším řízení

bude soud prvního stupně (odvolací soud) vázán právním názorem dovolacího soudu.

Lze uzavřít, že dovolací důvod nesprávného právního posouzení věci (§ 241a odst. 2 písm b/ o. s. ř.) byl naplněn. Nejvyšší soud proto, aniž nařizoval jednání (§ 243a odst. 1, věta první, o. s. ř.), napadený rozsudek odvolacího soudu zrušil (§ 243b odst. 2, část věty za středníkem, o. s. ř.). Jelikož důvody, pro které bylo zrušeno rozhodnutí odvolacího soudu, platí i na rozhodnutí soudu prvního stupně, zrušil Nejvyšší soud i je a věc vrátil soudu prvního stupně k dalšímu řízení (§ 243b odst. 3 o. s. ř.).